

- ۱- سنت ابتداء یا امتحان الهی
- ۲- امداد عام الهی
- ۳- امداد خاص (توفیق الهی)
- ۴- سبقت رحمت بر غضب
- ۵- املاء یا مهال و استدراج
- ۶- تأثیر اعمال انسان در زندگی او

اهداف

درس هشتم

← سنت های خداوند در زندگی :

در درس قبل با حقیقت اختیار و رابطه آن با قضا و قدر الهی آشنا شدیم و دانستیم که قانون حاکم بر جهان خلقت، تجلی تقدیر الهی و زمینه ساز حرکت و پویایی انسان و به کارگیری اختیار اوست. در این درس می خواهیم با برخی از قوانین و سنت های الهی آشنا شویم تا با توجه به آنها بهتر برنامه ریزی کنیم و راه موفقیت را هموارتر سازیم.

آیات زیر را ترجمه کنید.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً
وَالْيُنَاثِرُ جَعُونَ

ابتلا ۲ و امتحان

أَحْسِبُ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكَوَا
أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا
وَهُمْ لَا يَفْتَنُونَ

ابتلا ۳ و امتحان

كُلًّا نُمِطُّ هُوَالًا وَهُوَالًا
سنت امتداد عا الهی

مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ
وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا
لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

سنت امتداد

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنْ نَأْتِيَهُمْ لَهْمًا
خَيْرًا لَأَنفُسِهِمْ
أَنْ نَأْتِيَهُمْ لَهْمًا
لِيُزِدَهُمْ إِيْمَانًا

سنت امتداد

هر کس که چشیده است مرگ است
و ما شما را به خیر و شر آزمون می کنیم
و به سویی ما بازنه و دانه می اندازیم

آیا مردمم هستند از بندگان ما
همین که گویند ایمان آورده ایم
و آزمون ما را نمی بینند؟

هر یک از اینان و آنان (خواهان آخرت و دنیا) را
مدد می رسانیم
از عطای پروردگارت
و عطای پروردگارت [از کسی] منع نشده است.

و کسانی که در راه ما جاهدند
همانا به راه ما می هدایتشان می کنیم
و قطعاً جزا و پاداش همراه نیکوکاران است

آنان که کفر پیش گرفته اند
اگر به آنان مهلت می دهیم

بیهوده نیست
قطعاً به این خاطر به آنان مهلت می دهیم
که برکتنا را خود ببینند

وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ^۱

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ

مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

وَأُمَلِي لَهُمْ

إِنْ كِيدِي مَتِينٌ^۲

سبب التدریج

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

فَلَهُ عَشْرٌ أَمْثَلِهَا

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ

فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ^۳

سبب رحمت
بر غضب

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا

وَاتَّقَوْا

لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم

بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ

بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ^۵

تا بر اعمال
استان در قری
عذر بر اعمال
خوب یا بد

در حالیکه عذاب می فرستند بر آنها...

و کسانیکه ایمان نیاورند...

به تدریج گرفتار عذابشان خواهیم کرد.

از آنجا که راه گسختی در اندک...

و به آنها مهلت می دهیم

همانا تدبیر من استوار است.

کسی که با نیکو عمل نماید...

ده برابر آن پاداشش خواهد بود...

کسی که با بدی عمل نماید...

فقط به مقدار آن جزا خواهد بود...

و به آنان ظلم نمی شود...

و اگر مردم شهر ایمان آورده...

و بترسند...

همانا ما برای ایشان...

برکات از آسمان و زمین...

ولی تکذیب کردند...

به کفر آید...

با تفکر در آیات صفحه قبل، پیام‌های زیر را تکمیل کنید.

۱- هر انسانی در زندگی خود همواره به وسیله امور بیبهر یا با امور خیر در معرض اصحاب بوائزها است.

سوره انبیاء / آیه ... ۲۵

۲- هر کس ادعای ایمان کند، مورد آزمون قرار می‌گیرد.

سوره بکفیر / آیه ... ۲

۳- رحمت و اسعه الهی به همه افراد جامعه، چه نیکوکار و چه بدکار، بعلی می‌گردد

سوره بهر / آیه ... ۲۰

۴- خداوند کسانی را که در راه او قدم بردارند، به طور خاص هدایت می‌کند.

سوره عنکبوت / آیه ... ۶۹

۵- خداوند به کافران مهلت می‌دهد و آنان از این مهلت در جهت افرایش نگاه استفا دهی کنند

سوره عنکبوت / آیه ... ۱۷، ۱۸

۶- برخی گناهکاران به دست خویش خود را در معرض هلاکت قرار می‌دهند و بیم‌تدریج

گرفتار عذاب می‌شوند.

سوره عنکبوت / آیه ... ۱۸، ۱۹

۷- خداوند پاداش کار نیک را چند برابر و کیفر کار بد را به اندازه خودش می‌دهد و این نشانه لعف در جهت

..... الهی است.

نها

سوره انبیاء / آیه ... ۱۴

۸- مطابق با قانون الهی، آینده انسان بر اساس رفتار خوب یا بد انسان رقم می‌خورد.

سوره همز / آیه ... ۶، ۹

شهید ابراهیم هادی توجه سید .
 «ورزشکار بود و قد و اندام مناسبی داشت. هرروز با ساک دستی و لباس ورزشکاری به باشگاه می‌رفت. یک بار رفقاییش به او گفتند: دیروز دو تا دختر دنبال تو بودند و درباره تو حرف می‌زدند. ماشاءالله با این تیپ و هیكل، خوب جلب توجه می‌کنی!»
 از فردا دیگر ساک ورزشی بر نمی‌داشت! لباس‌های ورزشی خود را داخل کیسه نایلونی می‌گذاشت و یک پیراهن گشاد می‌پوشید و روی شلوارش می‌انداخت؛ می‌گفت نمی‌خواهم با نوع پوشش من، ذمه یک جوان را مشغول کنم.»

تفکر در متن

چه تفاوت‌هایی میان کسی که مصیبت و گرفتاری را امتحان الهی می‌داند با کسی که آن را یک پیشامد طبیعی می‌شمارد وجود دارد؟ آسمان الهی در برابر مصیبت صبر دارد و کسی که

- ۱- اعتقاد ندارد، پس با کسی که می‌کند... اولی گرفتاری بی‌سوس و بنا امید می‌بیند.
- ۲- بر برای دیدن که جدا و نزد چیران خواهد کرد... دو چار یک یک بر اینست.
- ۳- اولی... به مصیبت و گرفتاری را پیام الهی بداند و شکر بخورد و خود را بسازد.
- ۴- با هر مصیبتی به خداوند گمان بد می‌برد و از خدا دورتر می‌گردد.

۲- امداد عام الهی: سنت دیگر، سنت امداد الهی است. وقتی انبیا مردم را به دین الهی می‌خوانند مردم در برابر این دعوت دو دسته می‌شوند: دسته‌ای به ندای حقیقت پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند و دسته‌ای لجاجت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند. خداوند، سنت و قاعده خود را بر این قرار داده که هر کس، هر کدام از این دو راه را برگزیند، بتواند از همین امکاناتی که در اختیارش قرار داده (مانند قدرت اراده، توان جسمی و فکری، امکانات موجود در جهان هستی و...) استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است به پیش رود و باطن خود را آشکار کند. در واقع خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را یکسان فراهم کرده است، حال، کسی که...

مستدرج می خوانند.

قرار گرفتن در دایره سنت املاء و سنت استدراج نتیجه عمل خود انسان هاست. بنابراین باید بگوئیم در دایره این سنت ها قرار نگیریم تا به هلاکت ابدی گرفتار نشویم.

امام صادق (علیه السلام) می فرماید: «هنگامی که خداوند خیر بنده اش را بخواهد، اگر بنده گناهی مرتکب شود او را گوشمالی می دهد تا به یاد توبه بیفتد و هنگامی که شر بنده اش [بنده ای که غرق گناه شده است] را بخواهد، بعد از انجام گناه نعمتی به او می بخشد تا استغفار را فراموش کند و به راه خود ادامه دهد. این همان است که خداوند فرموده: سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»^۱

امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرماید: «چه بسا احسان پیاپی خدا، کسی را گرفتار کند و برده بوشی خدا و را مغرور سازد و با ستایش مردم فریب خورد و خدا هیچ کس را همانند کسی که به او مهلت داده، متحان و آزمایش نکرده است.»^۲

کدام آیه فعالیت «تدبر در قرآن» ابتدای درس، به سنت استدراج اشاره دارد؟

فاحذناهم بما كانوا يكسبون ← به واسطه آنچه انجام دادند عقوبت شدند. معنی برخی از

پیام آیات
پیشامدهای صحت و ناگوار نتیجه اعمال ناپسند و نشان خود استدراج

۱- با توجه به آیه ۹۶ سوره اعراف تحلیل کنید که حکمت برخی پیشامدهای سخت و ناگوار در زندگی چیست؟

۲- با توجه به آیات ۱۸۲ و ۱۸۳ سوره اعراف تحلیل کنید که در چه صورتی و فور نعمت نشانه

سنت استدراج است؟ سنت استدراج در مورد کسانی است که اعتقاد بی خدا و دستورات او ندارند (والذين كذبوا بآياتنا) بنابراین زیاده نهد دلیل بر گرفتار شدن به استدراج نیست بلکه اگر کسی غرق در نعمت باشد و در همان حال بی اعتقاد به خداوند و دستورات او باشد گرفتار استدراج شده است

۱- تفسیر برهان، سید هاشم بحرانی، ج ۲، ص ۱۵۲.

۲- نهج البلاغه، حکمت ۲۶۰، ابتدای عبارت: «کم من مستدرج...»

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ - در تشریح به نسبت های خداوند در زندگی - چگونه توفیق

نیت ۶۴ راز: به برسان قدرت الهی جهان خلقت قانون خداست به در توفیق خداوند و اوست
به قرآن کریم از این قوانین با عنوان "نیت که راز الهی" یاد کرده است

شناخت قوانین حاکم بر زندگی: به نگرش صحیح نسبت به تکلیف و تیرین که
با دیدگاه ما نسبت به حواصت جهان ممکن خواهد بود
به این شناخت در روابط با خدا، خود، خلقت و تیر دارد

۱- رتبت ابتلا ۶۴ به امتحان، قرار دادی خداوند که هدف از این خود را برود
و درستی یا نادرستی ادعایش متعین شود

به نسبت ابتلا ۶۴ به عاقلترین و فرائضترین قانون خداوند است و شامل همه انسانها
اهم مصادیق: انما المرصون بمنزله گفته المیزان **کلّی** زیر می ایستد زیر می بلایند
به راستی که موافق به منزلت گفته قرار داد است هر اندازه ایمانش افزوده شود به آسایش و تکلیف

۲- امدار عالم الهی: مردم در برابر انبیا شکم می جفت و از به و در برابر حق می استند
خداوند به هر دو گروه امکاناتی مثل: قدرت اراده - فکر - امکانات هر مورد در خلقت را
می دهد تا در مسیر که انتخاب کرده به پیش برود و با معنی خود را آشکار کند

قرآن: **و من یشاء الله فاعمل** حاصل کارهای آن را به آنگاه می دهیم
که اما میان در آخرت جز آنست **دو رخ ندارند** و اعمال **دنیوی** باطل است

۳- امدار خالق (توفیق الهی): **و من یشاء الله فاعمل** نیت به آنگاه که با نیت پاک قدم در راه حق
گذارند و سعادت جهان آخرت در نهایت پروردگار راه خود قرار دهند **توفیق الهی**

در فرهنگ قرآن به توفیق به معنای آسایش بخوان - همراه سعی و تلاش انسان
به قدرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت است

جلوه دیگر توفیق به ایجاب زمینه مناسب برای رشد معنای گفتن موافق
صل: دولت خوب - در جنبه قرآنی بودن - توفیق توبه

۲ نفر از رسول خدا آیت الله را شنیدند
اولی به ایمان اش توفیق شد **Persian Gull**

دومی به توبه توفیق شد و کفرش افزوده شد
در کتب توفیق الهی
عامل روحی هم
نفس نقیض کننده
دارد

حکیدہ درجہ ۲

سبقت رحمت بر غضب : اپنی درگاہوں، رحمت برابر خود واجب کر دے
 ہے اگر غضب لندے از درجہ لطف و رحمت است تا فرد از انقباض برگردد
 ہے آموزش گناہان با توبہ + حفظ آبرو و بندگانی تا احکام + پذیرش عبادت اندر +
 افضای سریع از آموزش کنندہ سے محوئے گناہ از سبقت رحمت بر غضب
 کار شرف اشکان سے دستور خداوند فرشتہ کہ زود ثبت کنند
 انجام گناہ سے منجاریت \leftarrow من جانی \leftarrow فلع عسہ

عمل نیک = حید برابر + ۱۰ برابر + ۷۰۰ برابر حبیہ سے مثل الذین ینفقون
 عمل بد = بہ اندازہ عمل بد جزا
 حبیہ سے نیک دانہ = هفت سیل \leftarrow صد = ۷۰۰
 سورہ انفاق ۲۶۱: آیت

۵- املاء و استدراج :

املاء و استمال سے نسبت قائم برانگہ معاذان و عزقی شدگان در گناہ
 انسانی کہ بہ دام گناہ می افتد سے خداوند بہ او فرصت مہم دهد توبہ کند سے اگر در گناہ
 مقول شوند و با حق دشمنی کنند، خداوند فرصت مہم دهد و این فرصت وسیلہ
 عفو و در شدن در تارکے است . مہلت + امکانات با ارادہ خودشان
 بصورت بلائی الہی جلوہ گر می شود .

استدراج سے عداوہ بر مہلت دادن بہ گمراگ + اقرائیں = فرود رفتن در مسالہ
 و قدم بہ قدم فاصلہ گرفتن از انسانیت و هلاکت ابدی

امام صادق عی : خداوند خیر بندہ را می خواہد \leftarrow گناہ بندہ \leftarrow گویمانی
 خداوند و توبہ بندہ .
 کہ مشر بنده (عزقی گناہ) را نخواهد \leftarrow گناہ بندہ \leftarrow
 نعمت خداوندی او کہ استغفار را فراموش کند و بہ راه خود ارادہ دهد .
 سنندرجہم من عیب لا یصلیون ۱۱

امیرالمؤمنین علیہ السلام احسان پیامی خداوند کسی را گرفتار کند و پرده بوی
 خداوند او را مضرور سازد و با کائنات مردم عزیز بخورد

در سوره ممتحنه
 + اجل سے اجل مستی سے سراپید ہائی عمر و عمر معلی
 کے اجل معلق سے پائی یا فتن عمر برائی گناہان

۶۔ تاثیر اعمال انسان در زندگی او :

مطلق رہموردی قدران و پیروان درین آئینہ زندگی هدفزد و اتفاقاً کسی کہ براس
 ادرغ مہ دهد، تحت تاثیر رفتارهای نڈستہ او است (رفتارهای خوب و بد)

اما صادق ع : من يموت بالذنوب اكره من يموت بالاجال ومن
 يعين بالاحسان اكره من يعين بالاعجاب

کسانی که به واسطه گناہ میمیرند، از کسانی که به واسطه سرآمد عمرشان
 میمیرند، بیشترند و کسانی که به سبب نیکوکاری زندگی دراز دارند، از
 کسانی که به سبب اعمال زشتی میمیرند، بیشترند.

پیام آیات متن درس :

① كل نفس ... الياء تحبول (كسبت ابتداء من) فرائضترین قانون مابیت خداوند است

② اُحب الناس ... لا يفتنون (سنت امتیاز و استلاد) هر کس ادعای ایمان کند، امتحان خواهد
 شد و بعد ایمان شتای خوب و بد است

③ تلائمتم هولا ... كسبت امداد (الهی) رحمت الہی ہم بہ نیکوکار و بہ ہم بہ بدکار
 و عودا من عفا ربك کے نیک و عفا (الہی) برای ہمیشہ معافی ندارد مگر کسی تو استغفار
 نہ کرے تہہ

④ والذین جاء هدا ... كسبت امداد (الہی) فاصحاب ہدایت ہوتے ہیں
 لہذا انہم سلبا ... ۲۔ کسی کہ با نیت پاک قدم در راہ خداوند راہ نای خود را بہ او
 تھان سے دھند

⑤ ولا یحبہن الذین کفرو ... نہای لہم : كسبت امداد = مہلت دادہ خداوند بہ کافران
 در بہت افزائی گناہ

⑥ والذین کفروا ... سنسبتد رھم سے سنت استدراج : بتدریج گنہگار عزاب الہی میں
 خداوند عداوت پر مہلت دادا (امثال و املاذ) بد اسکا نات آمان میں افزا اور عداوت میں گونہ

⑦ من جاء بالکفر ... عشر امثالہا سے سبقت رحمت بر عتق کے کار نیت = ۱۰ عداوت
 خداوند بہ فضل و رحمت فوسل رفتار میں کند

تائید اعمال انشاء یا بد انسان در زندگی او
 عملونیک سے درہای رحمت الہی بہ روی انسان بازمی شود
 تکذیب آیات الہی سے خداوند آمان را گنہگار عزاب الہی میں کند
 داناود از بلیکسٹن